

Motion till riksdagen 2025/26:4194

av **Annika Hirvonen m.fl. (MP)**

Övergångsregler för medborgarskap – en ny omröstning (väckt enligt 9 kap. 15 § riksdagsordningen med anledning av en händelse av större vikt)

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen antar förslag till ikraftträdande- och övergångsbestämmelser som innebär att anmälningar och ansökningar om medborgarskap och överklaganden av sådana beslut bedöms utifrån nu gällande regler.

Motivering

Denna motion väcks med stöd av 9 kap. 15 § riksdagsordningen, med anledning av en händelse av större vikt. Bestämmelsen är avsedd för situationer som inte har kunnat förutses eller beaktas under den allmänna motionstiden eller annan motionstid.

Sverigedemokraternas medvetna manipulerande av resultatet i riksdagens omröstning den 29 april 2026 om övergångsregler för medborgarskap är just en sådan situation.

När riksdagen röstade om övergångsbestämmelser vid ansökan om svenskt medborgarskap den 29 april manipulerades resultatet av omröstningen genom att Sverigedemokraterna bröt mot det avtal om kvittning som samtliga riksdagspartier undertecknat. Två utkvittade ledamöter från Sverigedemokraterna deltog i just den specifika omröstningen eftersom Sverigedemokraterna på förhand visste om att de skulle ha förlorat annars. Omröstningen slutade med 147 ja-röster mot 146 nej-röster. Hade Sverigedemokraterna respekterat kvittningsöverenskommelsen, eller om alla riksdagens ledamöter hade varit samlade, hade omröstningens resultat blivit det motsatta.

Sverigedemokraternas medvetna manipulation vid omröstningen den 29 april är en extraordinär händelse på flera sätt. För det första hade händelsen inte kunnat förutses. Kvittningsöverenskommelsen är en helt och hållet tillitsbaserad överenskommelse som

slutits mellan partiernas gruppledare. Systemet har funnits för att riksdagens majoritetsförhållanden inte ska påverkas av att en ledamot till exempel är sjuk, ska gå på en begravning eller delta i internationella uppdrag eller är fast i tågtrafiken. Över tid har utformningen av överenskommelsen varierat liksom vilka partier som varit delaktiga i den. Fram till omröstningen den 29 april gällde överenskommelsen mellan alla riksdagspartier. Under kvittningssystemets över hundra år långa historia har riksdagens partier kunnat vara oense om politiska förslag, men ändå respekterat de gemensamma spelregler som syftar till att bevara majoritetsförhållandena i kammaren oberoende av oförutsedda händelser som t.ex. en ledamots sjukdom. Inget parti har under kvittningens historia någonsin brutit mot överenskommelsen för att manipulera ett resultat i en omröstning. Mot den bakgrunden fanns det ingen anledning att anta eller möjlighet att förutse att kvittningssystemet skulle manipuleras just vid detta tillfälle.

För det andra påverkade Sverigedemokraternas agerande slutresultatet i omröstningen om övergångsbestämmelser. Partiets två röster avgjorde utfallet. Om Sverigedemokraterna följt kvittningsöverenskommelsen, eller om samtliga riksdagsledamöter hade röstat, hade riksdagen beslutat om att införa övergångsbestämmelser för alla de människor som redan ansökt om svenskt medborgarskap. Att partiets agerande får så långtgående konsekvenser för resultatet av omröstningen är extraordinärt i sig, men också utifrån vilka konsekvenser det får för enskilda. Resultatet av omröstningen påverkar direkt rättigheterna för över 100 000 personer som väntar på besked om medborgarskap. Att en så viktig och avgörande fråga har avgjorts genom ett medvetet fusk med kvittningssystemet, kan inte accepteras utan att det i sig får negativa följder för förtroendet för riksdagen och demokratin.

Mot bakgrund av de skäl vi anger ovan, måste denna fråga få tas upp enligt 9 kap. 15 § riksdagsordningen. Det finns inget annat rimligt sätt att återupprätta legitimiteten i beslutet. Att låta utfallet för omröstningen den 29 april ligga fast vore att acceptera att en omröstning som annars hade fått motsatt resultat får rättsverkan därför att ett parti valde att manipulera riksdagens majoritetsförhållanden. Det skulle undergräva förtroendet för riksdagens demokratiska beslutsfattande. En ny omröstning innebär att kammarens faktiska majoritet kan få genomslag på ett legitimt sätt.

Med anledning av att omröstningen manipulerades på ett sätt som inte kunnat förutspås vill vi att omröstningen tas upp på nytt, med alla riksdagens ledamöter närvarande.

Förslag på övergångsbestämmelser

Regeringens proposition 2025/26:175 *Skärpta krav för svenskt medborgarskap* innebär omfattande förändringar i regelverket. Kraven på hemvist skärps, högre krav ställs på hederligt levnadssätt, ett försörjningskrav införs och krav på kunskaper i svenska och om det svenska samhället införs. Lagändringarna börjar gälla 6 juni 2026.

Oavsett inställningen till propositionen är det uppenbart att avsaknaden av övergångsbestämmelser avseende anmälningar och ansökningar om medborgarskap och överklaganden av sådana beslut är särskilt anmärkningsvärd, särskilt mot bakgrund av att regeringen föreslår mycket omfattande lagändringar som ska träda i kraft med mycket kort framförhållning. I en rättsstat som Sverige borde det vara självklart att alla de människor som ansökt om svenskt medborgarskap eller överklagat ett sådant beslut, bör få sina ansökningar bedömda utifrån de regler som gällde när de lämnade in sin ansökan.

Båda de utredningar som ligger till grund för lagstiftningen lämnade förslag på övergångsbestämmelser, och även om regeringen remitterat en kompletterande promemoria utan förslag på övergångsbestämmelser, så har remissinstanserna i princip inte fått möjlighet att uttala sig om frågan.

Lagrådet har riktat skarp kritik mot regeringens hantering. Regeringen har uppgett att ny lagstiftning som utgångspunkt ska tillämpas direkt, men som Lagrådet har påpekat är detta just en utgångspunkt, inte en huvudregel. Hänsyn måste tas till effekterna av en direkt tillämpning för de som berörs, samtidigt som en direkt tillämpning måste uppfylla rimliga krav på rättssäkerhet och förutsägbarhet.

Regeringen uppger att krav på rättssäkerhet, förutsebarhet och likabehandling inte frångås bara för att ny lagstiftning kan påverka prövningen, och avfärdar behovet av övergångsbestämmelser utifrån den slutsatsen. Vi noterar däremot att regeringen inte gör någon analys av hur skälen som talar för att lagstiftningen tillämpas omedelbart förhåller sig till skäl som talar för att inneliggande ärenden och överklaganden bör avgöras enligt nuvarande reglering. Regeringen har alltså inte tillräckligt utrett frågan om övergångsbestämmelser, vilket riskerar att inte bara få stora konsekvenser för alla de människor som berörs, utan också leda till ökad belastning på Migrationsverket och migrationsdomstolarna och längre handläggningstider.

Miljöpartiet delar Lagrådets kritik. Den som lämnat in en ansökan om svenskt medborgarskap ska inte under pågående handläggning få förutsättningarna avsevärt förändrade till sin nackdel. För att ny lagstiftning ska vara rättssäker och förutsägbar krävs att äldre föreskrifter ska gälla för redan inledda ärenden och för överklaganden.

Riksdagen bör därför anta övergångsbestämmelser i enlighet med de förslag som lämnas i SOU 2025:1 Skärpta krav för svenskt medborgarskap. Dessa bör träda i kraft så snart som möjligt.

Det innebär att riksdagen bör anta punkt 2, 3 och 4 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna och att punkterna bör formuleras enligt följande:

2. Äldre föreskrifter gäller för ärenden enligt 7, 9 och 11 §§ som har inletts före ikraftträdandet.

3. Äldre föreskrifter gäller för ärenden enligt punkt 4 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap som har inletts före ikraftträdandet.

4. Äldre föreskrifter gäller vid överklagande av beslut som har meddelats före ikraftträdandet.

Annika Hirvonen (MP)

Mats Berghund (MP)

Jan Riise (MP)

Ulrika Westerlund (MP)

Leila Ali Elmi (MP)

Mohamed Yassin (MP)

Camilla Hansén (MP)

Nils Seye Larsen (MP)

Jacob Risberg (MP)

Emma Berginger (MP)

Amanda Palmstierna (MP)

Linus Lakso (MP)

Katarina Luhr (MP)

Janine Alm Ericson (MP)